

Skipulagsstofnun
b.t. Jóns Smára Jónssonar
Borgartúni 7b
105 Reykjavík

Reykjavík, 6. maí 2022
UST202203-350/A.Þ.
08.12.02

Efni: Mat á umhverfisáhrifum - matsáætlun - sjókvíaelði í Ísafjarðardjúpi - Hábrún ehf.

Vísað er til erindis Skipulagsstofnunar er barst 28. mars sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um ofangreinda matsáætlun.

Starfsemin er háð starfsleyfi Umhverfisstofnunar skv. lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunareftirlit. Umhverfisstofnun bendir á að í matsáætlun er vísað í eldri reglugerð (nr. 785/1999) sem var felld brott með reglugerð nr. 550/2018.

Framkvæmdarlýsing

Hábrún ehf. (hér eftir nefnt rekstraraðili) hyggst hefja eldi á 11.500 tonnnum af regnbogasilungi í sjókvíum á fjórum svæðum í Ísafjarðardjúpi: Hestfirði, Hnífsdal, Naustavík á Snæfjallaströnd og Drangsvík á Snæfjallaströnd. Notast verður við þrilitna hrygnur sem munu ekki tímgastrá á svæðinu.

Umhverfisstofnun bendir á að starfsleyfi er gefið út fyrir hámarkslífmassa í kvíum á hverjum tíma.

Mat á umhverfisáhrifum

Í umhverfismati verður gerð grein fyrir helstu áhrifum framkvæmdar á eftirfarandi umhverfisþætti: ástand sjávar, straua, botndýralíf, slyasleppingar og erfðablöndun, sjúkdóma og laxalús, fugla og spendýr, samfélag, ásýnd, ferðaþjónusta og frístundir og samlegðaráhrif með öðrum fiskeldisfyrirtækjum í Ísafjarðardjúpi.

Að mati Umhverfisstofnunar eru helstu umhverfisáhrif eldisins, uppsöfnun lífrænna efna á sjávarbotni undir og við kvíarnar. Ákvæði um mengunarvarnir og hvíld í starfsleyfi Umhverfisstofnunar og kröfur í vöktunaráætlun taka m.a. til uppsöfnunar lífrænna efna undir eldiskvíum og koma til með að draga úr áhrifunum að einhverju leyti.

Valkostir

Umhverfisstofnun bendir á að í matsáætlun er ekki gert ráð fyrir að fjalla um ólíka valkosti í umhverfismatsskýrslu. Stofnunin bendir á að skv. 22. gr. laga nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana skal umhverfismatsskýrsla innihalda lýsingu og mat á raunhæfum valkostum sem framkvæmdaraðili hefur kannað og upplýsingar um helstu ástæður fyrir þeim valkosti sem var valinn, með tilliti til umhverfisáhrifa framkvæmdarinnar.

Staðsetningar eldissvæða

Umhverfisstofnun bendir á að fyrirhugaðar staðsetningar eldissvæða sem m.a. eru sýndar á mynd 6 munu ekki ganga upp. Nú þegar hafa fyrirtækin Arctic Sea Farm og Arnarlax lokið umhverfismati á sínum svæðum. Fjarlægð milli ótengdra aðila þarf að vera meiri en sýnd er á mynd 6.

Umhverfisstofnun bendir einnig á að stofnunin veit ekki til þess að Akvafuture sé með áform um eldi á þeim svæðum sem sýnd eru á mynd 6.

Koparnætur

Í kafla 5.1.1 segir m.a. að frágangur á festingum, kvíum, eldisnótum og merkingar á sjókvíum verði í samræmi við þær kröfur sem settar eru fram í reglugerð nr. 540/2020, um fiskeldi, samkvæmt norska staðlinum NS 9415 um fiskeldi. Umhverfisstofnun bendir á að ef fyrirhugað er að nota koparnætur í kvíar skuli gera grein fyrir því og fjalla um umhverfisáhrif þeirra í þessu umhverfismati.

Losunarútreikningar

Í kafla 5.6.3 er fjallað um losun út frá framleiðslu og fódurnotkun og í töflu 6 er losunin reiknuð. Umhverfisstofnun vill benda rekstraraðila á að gera betur grein fyrir losunarútreikningum. Stofnunin bendir á að unnar hafa verið leiðréttar losunarreikniformúlur og bendir rekstraraðila á að athuga hvort hann sé að notast við leiðréttar formúlur. Hafa má samband við stofnunina til að fá leiðbeiningar varðandi þetta.

Hvíld eldissvæða

Í kafla 5.6.4 er fjallað um hvíld eldissvæða. Fyrirhugað er að hvíla svæðin í að minnsta kosti þrjá mánuði. Umhverfisstofnun bendir á að í starfsleyfi stofnunarinnar fyrir starfseminni mun verða ákvæði þess efnis að Umhverfisstofnun geti einhliða frestað útsetningu seiða, bendi niðurstöður vöktunar til þess að umhverfisaðstæður séu óhagstæðar á eldissvæði að mati stofnunarinnar.

Umhverfisstofnun bendir á að gera þarf grein fyrir áætlunum ef til þess kemur að útsetning verði ekki heimil eftir 90 daga hvíld. Fjalla ætti um hvað rekstraraðili áformar að gera við seiðin á meðan beðið er eftir að umhverfisaðstæður eldissvæða verði hagstæðar á ný.

Vöktun

Í kafla 8.10 er fjallað um vöktun og vöktunaráætlun. Umhverfisstofnun bendir á að í umhverfismatsskýrslu ættu að liggja fyrir drög að vöktunaráætlun, þ.e. upplýsingar um það hvernig fyrirtækið hyggst vakta umhverfisáhrif eldisins. Stofnunin bendir rekstraraðila á staðalinn NS 9410 til að meta svæði eftir hvíld en heimild til útsetningar miðast við þann staðal.

Lyfjanotkun

Umhverfisstofnun bendir á að fyrirhuguð eldissvæði í Ísafjarðardjúpi eru nálægt uppeldisstöðvum rækju. Umhverfisstofnun telur að í umhverfismati ætti að meta umhverfisáhrif lyfjanotkunar og sjúkdómavarna, m.a. á rækjustofna.

Líffræðilegur fjölbreytileiki

Umhverfisstofnun telur mikilvægt að í umhverfismati verði metin áhrif eldisins á líffræðilegan fjölbreytileika, þ.e. hvort framkvæmdin komi til með að ógna tegundum eða vistkerfum á svæðinu.

Í lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd er líffræðilegur fjölbreytileiki skilgreindur sem: „Breytileiki meðal lifandi vera á öllum skipulagsstigum lífs, þar á meðal í vistkerfum á landi, í sjó og í ferskvatni. Hugtakið tekur til vistfræðilegra tengsla milli vistkerfa og nær til fjölbreytni innan tegunda og milli tegunda og vistkerfa.“

Samkvæmt b. lið 4. gr. laga nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og ætlana, skal greina, lýsa og meta með tilliti til viðkomandi framkvæmdar eða áætlunar, bein og óbein umtalsverð áhrif á líffræðilega fjölbreytni með sérstakri áherslu á tegundir og búsvæði sem njóta verndar. Slík krafa kom upprunalega í íslenska löggjöf með lögum nr. 96/2019 um breytingu á lögum nr. 106/2000 þar sem innleidd var breytingatilskipun 2014/52/ESB en með henni nær nú mat á umhverfisáhrifum yfir fleiri umhverfisþætti, m.a. til líffræðilegrar fjölbreytni.

Ísafjarðardjúp er búsvæði margvíslegra lífvera, m.a. plantna, fugla, spendýra og ýmissa sjávarlífvera. Margar tegundir eru á válista, þ.e. eiga undir högg að sækja eða eru taldar vera í útrýmingarhættu en Náttúrufræðistofnun Íslands tekur saman válista yfir lífríki landsins. Gefnir hafa verið út válistar plantna, fugla og spendýra.¹

Samlegðaráhrif

Fram kemur að í umhverfismatsskýrslu verði fjallað um samlegðaráhrif alls eldis í Ísafjarðardjúpi í ljósi burðarþolsmats og áhættumats Hafrannsóknarstofnunar. Umhverfisstofnun tekur undir það og telur að gera þurfi ítarlega grein fyrir samlegðaráhrifum þar sem áætlað er að fara í umfangsmikið eldi.

Vatnshlot

Umhverfisstofnun bendir á lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og að það vatnshlot sem það sjókvíaeldi sem hér er fjallað um mun fara fram hefur vatnshlotanúmerið 101-1390-C og kallast Ísafjarðardjúp. Samkvæmt reglugerð nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun skulu vatnshlot vera í mjög góðu eða góðu vistfræðilegu ástandi. Ef vatnshlot samræmast ekki umhverfismarkmiðum þá skal grípa til aðgerða til þess að ná betra ástandi. Í vöktunaráætlun fyrirtækisins þarf að gera ráð fyrir því að þeir gæðapættir sem unnið er með til að meta vistfræðilegt ástand séu vaktadir. Sjá má yfirlit yfir þá gæðapætti í vatnaáætlun fyrir Ísland sem tók gildi 4. apríl sl. Umhverfisstofnun telur að fjalla þurfi um áhrif uppsöfnunar næringarefna frá eldinu á vatnshlotin í umhverfismatsskýrslu. Auk þess telur stofnunin að fjalla þurfi um samlegðaráhrif lífræns álags frá eldinu og annars álags á vatnshlotin.

---

¹ [Plöntur | Náttúrufræðistofnun Íslands \(ni.is\)](#), [Fuglar | Náttúrufræðistofnun Íslands \(ni.is\)](#) og [Spendýr | Náttúrufræðistofnun Íslands \(ni.is\)](#)

Úrgangur

Í matsáætlun kemur fram að afföll vegna dauðra fiska verði um 115 tonn. Áætlað er að fara í dauðfiskaháf daglega og dauður fiskur tekinn og honum fargað samkvæmt samningi við Gámaþjónustu Vestfjarða.

Umhverfisstofnun bendir á að í júní árið 2021 gaf umhverfis- og auðlindaráðuneytið út nýja stefnu um meðhöndlun úrgangs, sem nefnist *Í átt að hringrásarhagkerfi*, en í henni kemur m.a. fram stefna stjórnvalda í meðhöndlun úrgangs 2021-2032. Meginmarkmið stefnunnar eru m.a. að stuðla að sjálfbærri auðlindanýtingu með því að auka endurvinnslu og aðra endurnýtingu úrgangs, draga úr urðun og hætta urðun lífbrjótanlegs úrgangs. Aðgerð númer 16 í stefnunni er að hætta alfarið urðun lífrænna efna.²

Í þessu samhengi má jafnframt benda á að förgun er síðust í forgangs röðun við meðhöndlun úrgangs, sbr. 7. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs. Þá munu, þann 1. janúar 2023, lög nr. 103/2021 um breytingu á lögum nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs taka gildi. Með nýjum lögum verða lögaðilum skylt að flokka heimilisúrgang. Hvorki verður þá heimilt að urða né senda í brennslu m.a. lífúrgangi sem hefur verið sérstaklega safnaður.

Virðingarfyllst,

Agnes Þorkelsdóttir
sérfræðingur

Steinar Rafn Beck Baldursson
sérfræðingur

---

² [Stefna um meðhöndlun úrgangs 2021-2032 090621.pdf \(stjornarradid.is\)](#)